

Correctievoorschrift HAVO

2015

tijdvak 1

maatschappijwetenschappen

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommitteerde toekomen.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.
- NB1 Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.
- NB2 Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een onvolkomenheid bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk nadat de onvolkomenheid is vastgesteld via Examenblad.nl verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

NB

Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.

Een onvolkomenheid kan ook op een tijdstip geconstateerd worden dat een aanvulling op het correctievoorschrift te laat zou komen.

In dat geval houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 77 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 1 Kamervragen en de media

1 **maximumscore 2**

- controlerende taak 1

voorbeeld van een juiste uitleg bij de controlerende taak:

- Kamerleden vragen het kabinet / de bewindslieden om informatie en uitleg over het gevoerde regeringsbeleid. De beschikking hebben over informatie over het regeringsbeleid is een voorwaarde om te kunnen controleren of het kabinet zijn werk goed doet 1

Vraag	Antwoord	Scores
2	maximumscore 3 voorbeeld van een juist antwoord: <ul style="list-style-type: none"> In de tekst staat dat er een enorme toename van websites is als bron van Kamervragen (regels 19-20). / dat er een toenemende invloed van digitale media is (regels 29-30) Dit voorbeeld laat zien <ul style="list-style-type: none"> dat de informatieproductie in onze samenleving flink is toegenomen en dat dit het gevolg is van moderne informatie- en communicatie-technieken. / van het feit dat we in een technologisch hoogontwikkelde samenleving leven 	1 1 1
3	maximumscore 2 <ul style="list-style-type: none"> de agendafunctie voorbeeld van een juiste uitleg: <ul style="list-style-type: none"> De media bepalen daarmee wat belangrijk is, wat op de publieke agenda staat. / Door de Kamervragen over de mediaberichten komen onderwerpen op de politieke agenda. (In de regels 15-18 van tekst 1 staat dat 81 procent van de Kamervragen gebaseerd is op berichtgeving vanuit diverse media) 	1 1
4	maximumscore 2 voorbeelden van juiste selectiecriteria: Kamervragen <ul style="list-style-type: none"> – zijn uitzonderlijk/onverwacht/opvallend. – zijn ondubbelzinnig/begrijpelijk. – hebben een human-interestkarakter. – zijn negatief over een prominent persoon. per juist antwoord	 1

Opgave 2 Is het NOS Journaal toegankelijk voor iedereen?

5	maximumscore 2 voorbeeld van een juist antwoord: <ul style="list-style-type: none"> het uitgangspunt van het mediabeleid: het bieden van kwalitatief hoogwaardige informatie Wil de redactie het NOS Journaal aantrekkelijker maken voor jongeren dan kan dit betekenen dat in de inhoud meer rekening wordt gehouden met algemene interesses van jongeren: meer idolen, meer human interest, minder zakelijke informatie over politiek e.d. Deze inhoud wordt niet beschouwd als het bieden van 'kwalitatief hoogwaardige informatie' of	1 1
----------	---	------------

Vraag	Antwoord	Scores
	<ul style="list-style-type: none"> • het uitgangspunt van het mediabeleid: pluriformiteit van informatie / programma's weerspiegelen de pluriformiteit van onder de bevolking levende overtuigingen/ opvattingen/interesses op maatschappelijk, cultureel en levensbeschouwelijk gebied 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Een nieuwsprogramma met inhoud dat vooral jongeren interesseert voldoet mogelijk niet aan deze eis van pluriformiteit 	1
6	maximumscore 4	
	voorbeelden van juiste antwoorden:	
	– Opiniërende functie: via de berichtgeving in het NOS Achtuurjournaal kan men zich een mening vormen en/of beïnvloed worden.	
	– Socialisatiefunctie: er is sprake van overdracht van waarden, normen en andere cultuurkenmerken.	
	– Sociale functie / verbindende functie: een persoon kan door het volgen van de berichtgeving in het NOS Achtuurjournaal 'meepraten' over dingen die zich in de wereld afspelen. / een persoon kan door het zien van het Journaal het idee hebben tot een bepaalde groep te behoren. / een persoon kan het idee krijgen dat er sprake is van collectieve betekenisverlening.	
	per juiste functie	1
	met juiste toelichting	1
7	maximumscore 4	
	voorbeeld van een juist antwoord: voor RTL	
	uitleg:	
	• RTL is een commerciële zender	1
	• Commerciële zenders hebben reclamegelden als voornaamste inkomstenbron en hoge kijkcijfers leveren veel inkomsten op	1
	• De NOS is een publieke omroep	1
	• die grotendeels betaald wordt uit belastinginkomsten van het rijk. (De kijkcijfers zijn daarom voor de NOS minder 'belangrijk' dan voor RTL)	1
8	maximumscore 4	
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	• De NOS is een onafhankelijke zendgemachtigde en	1
	• biedt daardoor de beste garantie voor een zo objectief mogelijke nieuwsvoorziening	1

Vraag	Antwoord	Scores
	<ul style="list-style-type: none"> • Omroepverenigingen vertegenwoordigen een bepaalde maatschappelijke stroming en • zullen vanuit die identiteit nieuws selecteren en kleuren; (het nieuws van omroepverenigingen kan daardoor minder objectief zijn) 	1 1
9	maximumscore 3	
	voorbeelden van juiste antwoorden:	
	– Het NOS Journaal levert een bijdrage aan de openbaarheid van informatie (en daarmee aan de vorming van de publieke opinie).	
	– De boodschap van het NOS Journaal is bedoeld voor een relatief groot / heterogeen publiek.	
	– De boodschap van het NOS Journaal is bedoeld voor (grotendeels) onbekend publiek.	
	– Het ‘zenden’ van het NOS Journaal vindt plaats door een complexe organisatie. / Er zijn meerdere mensen betrokken bij de bepaling van inhoud en vorm van de publieke boodschap.	
	– Bij het uitzenden van het NOS Journaal is in eerste instantie sprake van eenrichtingsverkeer van zender naar ontvanger. (Feedback is - maar ten dele - achteraf mogelijk.)	
	per juist antwoord	1

Opgave 3 Meningsverschillen Nederland – EU over dierenwelzijn

- 10 maximumscore 3**
twee hoofdtaken:
- (1) uitvoerende taak / De Europese Commissie bestuurt / ziet toe op de uitvoering van Europese regels / controleert of Europese wetgeving juist wordt toegepast 1
 - (2) De Europese Commissie neemt initiatief bij regelgeving / formuleert nieuwe wetsvoorstellen 1
 - Taak 1 (de uitvoerende taak) is te herkennen in de regels 1-5 van tekst 3: “Brussel is ... worden gebruikt.” / regels 9-12: “Volgens Brussel ... nationale wetten.” / regels 17-21: “Deze regels ... eerste stap.” 1
- 11 maximumscore 1**
het (Europese) Hof van Justitie (in Luxemburg)
- 12 maximumscore 2**
- het Europees Parlement en 1
 - de Raad van de Europese Unie / de Raad (van ministers) 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

13 maximumscore 4

voorbeelden van juiste antwoorden:

kenmerkende verschillen:

- Pressiegroepen komen op voor deelbelangen en richten zich op één specifiek terrein, terwijl politieke partijen zich ook bezig moeten houden met de inrichting van de samenleving als geheel / verschillende belangen moeten afwegen 1
- Pressiegroepen zijn gericht op het beïnvloeden van de politieke besluitvorming, terwijl politieke partijen gericht zijn op het verkrijgen van macht in het bestuur van de overheid / politieke partijen nemen deel aan verkiezingen (en pressiegroepen niet) 1
- In de tekst staat dat EDEV en Stichting VIER VOETERS dierenbeschermingsorganisaties zijn. Zij komen dus op voor een deelbelang – bescherming van dieren – en richten zich dus op één specifiek terrein 1
- In de tekst staat dat de twee dierenbeschermingsorganisaties de Nederlandse autoriteiten oproepen om alle zeilen bij te zetten om de nieuwe deadline wel te halen. Dit is een voorbeeld van een poging om de politieke besluitvorming te beïnvloeden 1

14 maximumscore 2

- de subfase beleidsvoorbereiding 1

voorbeeld van een juiste toelichting:

- In de fase van beleidsvoorbereiding ontvangt de regering adviezen over het te voeren beleid, in dit geval van de Raad van State (regels 1-4). / Het onderwerp staat al op de politieke agenda, maar het wetsvoorstel is nog niet ingediend bij de Tweede Kamer (regels 5-9) 1

Opgave 4 Hulp bij zelfdoding: strafwaardig?

15 maximumscore 4

Taken van de officier van justitie tijdens de rechtszitting:

- (1) tenlastelegging/aanklacht 1
- (2) ondervraging (van getuigen, verdachte en deskundigen) en 1
- (3) requisitoir / de officier van justitie zet de feiten op een rij / geeft zijn mening over het bewijs / eist op grond daarvan een bepaalde straf 1
- In het tekstfragment is het requisitoir te herkennen. (“... drie maanden voorwaardelijke celstraf geëist,” (regels 2-3) 1

Vraag	Antwoord	Scores
16	<p>maximumscore 3</p> <p>Een juist antwoord bevat de volgende elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De term strafbaarheid verwijst naar het geldende recht: strafbaar is alles wat volgens de wet verboden is • De term strafwaardigheid verwijst naar de opvattingen van brede lagen van de bevolking over wat strafbaar zou moeten zijn • Uitleg van het citaat "Het Openbaar ... meer werkt." (regels 19-26) Hulp bij zelfdoding is weliswaar strafbaar, maar volgens de verdachte niet strafwaardig, dat wil zeggen zou niet strafbaar moeten zijn 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
17	<p>maximumscore 2</p> <p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • overmacht • Overmacht is een rechtvaardigingsgrond en als hiervan inderdaad sprake is, neemt dat de strafbaarheid van het feit weg <p>of</p> <ul style="list-style-type: none"> • psychische overmacht (een van buiten komende drang waaraan de verdachte redelijkerwijs geen weerstand kan en ook niet hoeft te bieden) • Psychische overmacht is een schulditsluitingsgrond en als hiervan inderdaad sprake is, neemt dat de strafbaarheid van het feit weg 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
18	<p>maximumscore 2</p> <p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de liberale stroming / het liberalisme • Een belangrijk uitgangspunt van het liberalisme is persoonlijke vrijheid / zelfbeschikking. (Daarom vinden liberalen dat ouderen in beginsel zelf moeten kunnen kiezen voor een waardig levenseinde) 	<p>1</p> <p>1</p>
19	<p>maximumscore 4</p> <p>Twee van de volgende formele middelen met juiste toelichting:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Recht om een motie in te dienen: Kamerlid Tellegen kan een motie indienen waarin de Kamer de minister verzoekt alsnog een onderzoek in te stellen. Als de meerderheid van de Kamer achter het verzoek staat, wordt het kabinet geacht de motie uit te voeren. – Recht van initiatief: Kamerlid Tellegen kan zelf met een wetsvoorstel komen waarin nieuwe mogelijkheden worden gecreëerd voor mensen met een stervenswens. – Recht van interpellatie: Kamerlid Tellegen kan een interpellatie aanvragen; tijdens de interpellatie stelt zij vragen over deze kwestie aan de minister of staatssecretaris en de Kamer debatteert dan daarover. – Recht om een spoeddebat aan te vragen: Kamerlid Tellegen kan een spoeddebat aanvragen en de Kamer debatteert dan met de bewindspersoon over deze kwestie. 	
	per juist formeel middel	1
	met juiste toelichting	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

20 maximumscore 4

voorbeelden van juiste informele middelen met juiste toelichting:

- Lobbyen: Kamerlid Tellegen kan gaan lobbyen bij kabinetsleden van haar eigen partij / bij Kamerleden van andere partijen uit de Kamer.
- Overleg met pressiegroepen: Kamerlid Tellegen kan pressiegroepen die zich met dit onderwerp bezighouden benaderen voor steun.
- Gebruik van (sociale) media als spreekbuis: Kamerlid Tellegen kan gebruikmaken van bijvoorbeeld Facebook en Twitter zodat het publiek en de media haar mening kunnen volgen. / Kamerlid Tellegen kan de media inschakelen om druk uit te oefenen op de minister / om meer steun te verkrijgen voor haar standpunt.
- Uitoefenen van druk via politieke partij: Kamerlid Tellegen kan binnen haar partij druk uitoefenen, zodat de VVD-ministers zich in het kabinet hard zullen maken om iets met de oproep te doen.

per juist informeel middel

1

met juiste toelichting

1

21 maximumscore 4

twee van de volgende voorwaarden met juist citaat:

- voorwaarde 1: De situatie wordt als ongewenst ervaren door een groot aantal / groepen mensen.

Voorbeeld van een juist citaat: “In maart vorig jaar debatteerde de Tweede Kamer al over dit onderwerp nadat 117 duizend mensen het burgerinitiatief ‘Uit Vrije Wil’ ondertekenden.” (regels 40-44)

- voorwaarde 2: De negatief beoordeelde situatie roept hevige emoties op.

Voorbeeld van een juist citaat: “Volgens Kamerlid Ockje Tellegen is er onduidelijkheid voor mensen die vinden dat hun leven voltooid is, maar die wel op een waardige manier willen sterven.” (regels 4-8) / “Sommige mensen lijden door te leven, denkt het Kamerlid.” (regels 21-23)

- voorwaarde 3: De situatie wordt als veranderbaar beschouwd en het probleem wordt dus in principe oplosbaar geacht.

Voorbeeld van een juist citaat: “De grenzen van de huidige wet zijn nog niet bereikt, meent Tellegen.” (regels 28-29)

- voorwaarde 4: Eisen komen langs de zogeheten poortwachters/ sluiswachters.

Voorbeeld van een juist citaat: “De VVD wil dat het kabinet onderzoek gaat doen naar de grenzen van de mogelijkheden binnen de euthanasiewet.” (regels 1-4)

per juiste voorwaarde

1

met een juist citaat

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

22 maximumscore 2

voorbeeld van een argument bij antwoord 'ja':

- Wanneer de standpunten en het beleid van gekozen vertegenwoordigers in de Tweede Kamer overeenkomen met wat de kiezers voor ogen staat, is er sprake van representativiteit 1
- Het instellen van een burgerinitiatief is een poging het beleid van gekozen vertegenwoordigers meer in overeenstemming te brengen met de opvattingen in de samenleving 1

of

voorbeeld van een argument bij antwoord 'nee':

- Wanneer de standpunten en het beleid van gekozen vertegenwoordigers in de Tweede Kamer overeenkomen met wat de kiezers voor ogen staat, is er sprake van representativiteit 1
- Er hoeft geen sprake te zijn van een gebrek aan representativiteit. Een door 117.000 mensen gesteund burgerinitiatief vertegenwoordigt niet vanzelfsprekend een meerderheid van de kiezers die zouden vinden dat de huidige wet tekortschiet 1

Opgave 5 De maatregel terbeschikkingstelling aan het onderwijs (tbo-maatregel)

23 maximumscore 2

doelen van sancties:

- (speciale) preventie
citaat: "voorkomen dat zij zich schuldig maken aan nieuwe strafbare feiten" (regels 7-9)
- resocialisatie
voorbeeld van een citaat: "een maatregel opgelegd krijgen die ervoor zorgt dat ze weer naar school gaan om hun diploma te halen."
(regels 2-5)

per juiste sanctie met een juist citaat 1

24 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat de volgende elementen:

- De bindingstheorie stelt dat mensen als ze werk hebben, op school zitten (of een relatie hebben) zich eerder aan de heersende normen en ideeën houden en dus minder geneigd zijn crimineel gedrag te vertonen. / De bindingstheorie stelt dat mensen weerhouden worden van crimineel gedrag als ze werk hebben, op school zitten (of een relatie hebben). Dit zijn bindingen die ze niet op het spel willen zetten 1
- Jongeren zonder werk of jongeren die niet op school zitten, hebben weinig te verliezen als zij zich crimineel gaan gedragen 1

Vraag	Antwoord	Scores
25	<p>maximumscore 2</p> <p>Een juist antwoord bevat de volgende elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De anomietheorie stelt dat criminaliteit ontstaat wanneer er in een samenleving de maatschappelijke druk om wenselijk geachte doelen te realiseren botst met de beschikbare middelen om die doelen op een legale manier te bereiken • Jongeren die een opleiding niet afronden, beschikken over weinig middelen om de maatschappelijke doelen (goede baan met loon, status) op een legale manier te bereiken. De kans is groter dat deze jongeren door middel van criminele activiteiten de maatschappelijk gewenste doelen proberen te realiseren 	<p>1</p> <p>1</p>
26	<p>maximumscore 2</p> <p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 'Linkse' partijen leggen meer de nadruk op het bestrijden van de maatschappelijke oorzaken van criminaliteit • Deze visie klinkt door in de tbo-maatregel. Deze beoogt namelijk de geringe arbeidsperspectieven en het gebrek aan opleiding van de veroordeelde jeugdigen (regels 25-30) te voorkomen door hen te dwingen hun opleiding af te ronden (regels 34-40) 	<p>1</p> <p>1</p>
27	<p>maximumscore 4</p> <p>voorbeelden van juiste antwoorden:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kenmerk 1 Bij integraal veiligheidsbeleid wordt gestreefd naar samenwerking tussen overheid, bedrijven, maatschappelijke organisaties en burgers. Toelichting: In de tekst staat dat de overheid samenwerkt met maatschappelijke organisaties, namelijk scholen, de kinderbescherming en de reclassering (regels 43-49). – kenmerk 2 De overheid legt met de tbo-maatregel de nadruk op het voorkomen van onveiligheid in de samenleving. Dit is een kenmerk van integraal veiligheidsbeleid. Voorbeeld van een toelichting: Door de veroordeelde jongeren te dwingen naar school te gaan en hun opleiding af te ronden, wordt getracht te voorkomen dat deze jongeren opnieuw de fout in gaan (regels 34-40). – kenmerk 3 Er wordt meer beleid ontwikkeld en er worden maatregelen genomen om zogenoemde veelplegers of stelselmatige daders aan te pakken. Voorbeeld van een toelichting: De doelgroep van de tbo-maatregel is werkloze jongeren met een problematisch onderwijsverleden die vooral meerdere, lichtere delicten plegen (regels 25-26). Dit valt onder de definitie van veelplegers. 	
	per juist kenmerk	1
	met juiste toelichting	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

28 maximumscore 2

verschillen tussen de tbs-maatregel en tbo-maatregel:

- Tbs wordt in het algemeen ingezet in het geval van ontoerekenbaarheid. (Bij tbo gaat het vooral om veroordeelde jongeren met ‘een problematisch onderwijsverleden’.)
- Bij de tbs-maatregel wordt vooral ingezet op therapie. (Bij de tbo-maatregel gaat het om volgen van onderwijs en het afronden van een opleiding.)
- Tbs vindt plaats in een gesloten inrichting. (Bij de tbo-maatregel gaan de jongeren die veroordeeld zijn voor een licht delict naar reguliere scholen.)

per juist verschil

1

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per examinator in het programma WOLF.

Zend de gegevens uiterlijk op 1 juni naar Cito.

De normering in het tweede tijdvak wordt mede gebaseerd op door kandidaten behaalde scores. Als het tweede tijdvak op uw school wordt afgenomen, zend dan ook van uw tweede-tijdvak-kandidaten de deelscores in met behulp van het programma WOLF.

6 Bronvermeldingen

tekst 1	Ruigrok, N., 3 september 2013, www.nieuwsmonitor.net
tekst 2	NRC Handelsblad, 9 maart 2013
tekst 3	de Volkskrant, 20 juni 2013
tekst 4	Website Stichting VIER VOETERS, 25 juni 2013
tekst 5	de Volkskrant, 10 juli 2013
tekst 6	de Volkskrant, 25 september 2013
tekst 7	de Volkskrant, 22 oktober 2013
tekst 8	Rijksoverheid Nieuwsbericht, 2 oktober 2013 http://www.rijksoverheid.nl/nieuws/2013/10/02/onderwijs-als-wapen-voor-recidive.html?